

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania J. S.
od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego MSWiA w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13
grudnia 2023 r.,
na skutek skargi odwołującej się o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 23 listopada 2021 r., sygn. akt III AUa 563/21,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Prawomocny wyrokiem z 23 listopada 2021 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację ubezpieczonej J. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 19 maja 2021 r. zmieniającego decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z 29 czerwca 2017 r. i ustalającego wysokość emerytury policyjnej J. S. od dnia 1 października 2017 r. z uwzględnieniem treści art. 15c ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 723; dalej jako ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy

lub ustawa emerytalna), ale bez uwzględnienia treści art. 15c ust. 3 tej ustawy oraz oddalającego odwołanie w pozostałej części.

Ubezpieczona J. S. wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 23 listopada 2021 r., zaskarżając wyrok w części oddalającej apelację.

Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 13b oraz art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Ponadto podniesiono zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 232 w związku z art. 227 w związku z art. 231 oraz art. 233 w związku z art. 391 k.p.c.

Dodatkowo skarżąca zarzuciła naruszenie art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864), art. 1 Karty Praw Podstawowych w związku z art. 6 TUE, art. 4 KPP w związku z art. 6 TUE, art. 20-21 KPP w związku z art. 6 TUE, art. 25 KPP w związku z art. 6 TUE, art. 4 ust. 3 i art. 6 i w związku z art. 9 i art. 91 Konstytucji RP.

Stosownie do wymogu z art. 424¹ § 1 k.p.c. pełnomocnik skarżącej podniósł, że na skutek wydania skarżonego wyroku J. S. została wyrządzona szkoda, polegająca na pozbawieniu jej części świadczenia emerytalnego, tj. świadczenia o charakterze alimentacyjnym. Pełnomocnik nie wskazał wysokości szkody.

Z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia ubezpieczonej nie przysługiwała skarga kasacyjna, a ponadto brak było podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania. Tym samym uchylenie zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Mając na uwadze powyższe, skarżąca wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem, tj. z art. 13b i 15c ustawy zaopatrzeniowej (w związku z art. 2, art. 10, art. 30, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, art. 42 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a także z art. 6 i art. 14 EKPC) zaskarżonego wyroku oraz zasądzenie od organu emerytalnego na rzecz ubezpieczonej kosztów

postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlega odrzuceniu jako niespełniająca koniecznych warunków.

Analizując kwestię dopuszczalności przedmiotowego środka zaskarżenia warto przypomnieć, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Uzasadnienia dla ustanowienia tej instytucji należy poszukiwać na gruncie unormowań art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 417-417² i art. 421 k.c. W art. 417¹ § 2 k.c. przyjęto bowiem, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, można żądać jej naprawienia po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest jednym z takich "właściwych postępowań", o jakim stanowi art. 417¹ § 2 k.c. Jest to specjalny środek prawny, umiejscowiony w Kodeksie postępowania cywilnego wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Skarga kwalifikowana jest jako samodzielny, autonomiczny sposób badania legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych, służący osobie zamierzającej dochodzić od państwa wynagrodzenia szkody wyrządzonej działaniami władzy publicznej, o której mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c., w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), obowiązującym od 25 września 2010 r., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W uzasadnieniu projektu ustawy

zmieniającej podkreślono, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia przysługuje tylko od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie oraz postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie, wydanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych oraz w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424, art. 519, art. 1148 § 3, art. 1151¹ § 3 i nowy art. 1215 § 3 k.p.c.). Od innych prawomocnych orzeczeń skarga nie przysługuje.

W istocie bowiem powyższa zmiana legislacyjna nie pozbawia strony możliwości dochodzenia odszkodowania w tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, innego niż wymienione w art. 424¹ § 1 k.p.c., co więcej - upraszcza jego drogę, gdyż stosownie do art. 424^{1b} k.p.c. (dodanego na podstawie tej samej ustawy) - w przypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym sformalizowanym. Wysokie wymagania formalne stawiane skardze są związane nie tylko z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa, ale wynikają także z potrzeby spełnienia wysokich oczekiwań profesjonalnych. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienia, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymienione wymagania skargi mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (postanowienia Sąd Najwyższego: z dnia 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, OSNC 2006 nr 1, poz. 17 oraz z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05, niepublikowane). Z uwagi na nadzwyczajny charakter tego środka prawnego i jego funkcję, wszystkie wymagania konstrukcyjne wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. powinny być przytoczone samodzielnie, niezależnie od innych.

Skarga odwołującej się nie spełnia części tych wymogów.

Wśród wymagań formalnych skargi mieści się między innymi przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.), wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.), oraz wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem (art. 424⁵ § 1 pkt 6 k.p.c.). Obowiązek wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, jest samodzielnym, odrębnym od innych, elementem konstrukcyjnym skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Nie może być zatem łączony z innymi elementami konstrukcyjnymi, ani przez nie zastępowany.

W skardze odwołującej się podniesiono zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego i procesowego oraz sformułowano wniosek o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, przy czym we wniosku tym przytoczono szereg przepisów prawa, niepokrywających się w pełni z podstawami skargi, a w szczególności nieodzwierciedlonymi w odrębnie wymaganym przepisami prawa elemencie skargi, tj. wskazaniu przepisów prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Ponadto skarżąca nie uczyniła zadość wymogowi wskazanemu w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. Zgodnie ze stanowiskiem wielokrotnie zajmowanym przez Sąd Najwyższy, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody przez wydanie wyroku polega na wskazaniu przez skarżącego, że szkoda wystąpiła oraz przeprowadzeniu

przekonującego wyводу wskazującego na rodzaj szkody będącej konsekwencją wydania zaskarżonego wyroku, czas jej powstania, jej postać i rozmiar oraz związek przyczynowy między nią a wydaniem zaskarżonego orzeczenia, jak również przedstawienie dowodów służących uwiarygodnieniu tego wyводу. Szkada powinna być więc spowodowana wyrokiem zaskarżonym skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2021 r., III CNP 8/21; z dnia 28 maja 2021 r., V CNP 5/21 oraz z dnia 17 czerwca 2021, III CNP 14/20, niepublikowane).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono przy tym, że nieuwzględnienie powództwa i ostateczne przegranie sprawy przez stronę powodową nie może być utożsamiane z wyrządzeniem szkody, której rozmiary odpowiadałyby wartości określonego w pozwie żądania lub ją przekraczały. Gdyby powołanie się na oddalenie powództwa bądź apelacji od wyroku oddalającego powództwo miało być wystarczające do spełnienia tego wymagania, jego wprowadzenie przez ustawodawcę traciłoby sens (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 listopada 2007 r., III BP 7/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 11; z dnia 8 grudnia 2009 r., III CNP 53/0; z dnia 31 października 2013 r., III CNP 28/13; z dnia 9 grudnia 2013 r., II CNP 43/13; z dnia 18 listopada 2014 r., IV CNP 33/14; z dnia 25 sierpnia 2015 r., II CNP 15/15; z dnia 28 listopada 2016 r., II CNP 24/16; z dnia 23 lutego 2021 r., V CNP 1/20; z dnia 12 marca 2021 r., II CNP 2/20 i tam przywoływane orzecznictwo).

Złożona skarga nie zawiera odrębnego wyводу mającego uprawdopodobnić wyrządzoną szkodę, nie wskazuje nawet jej rzeczywistego rozmiaru. Skarga nie spełnia zatem wymogu uprawdopodobnienia szkody powstałej w wyniku wydania zaskarżonego skargą wyroku.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy uznał, że skarga nie spełnia wymagań konstrukcyjnych, o których mowa w art. 424⁵ § 1 k.p.c., co - zgodnie z art. 424⁸ § 1 k.p.c. - musi skutkować jej odrzuceniem.

[SOP]

[a!]

